

Innlandsstrategien 2024–2028 – høring

Velkommen til høring!

Vårt felles prosjekt er å bygge Innlandet og ta i bruk mulighetene i samarbeid på tvers av kommunegrenser, forvaltningsnivåer og sektorer. Gjennom felles mål og felles retning skal vi finne nye og balanserte samfunnsløsninger.

Vi lever i en tid hvor vi står overfor store utfordringer og samfunnsendringer. Det handler om:

- den sikkerhetspolitiske situasjonen som følge av krig i Europa
- økonomisk uro med inflasjon, prisvekst og redusert tilgang til arbeidskraft
- klimaendringer
- energitilgang
- tap av natur og arts mangfold

Endringene stiller krav til at både myndigheter, næringsliv og samfunnet generelt evner å omstille seg. Dette er viktig for å sikre tillit og velferd, og avgjørende for at innbyggerne skal oppleve trygge lokalsamfunn, demokrati og mangfold.

Mulighetenes Innlandet

Vi må i større grad tilstrebe miljømessig, sosial og økonomisk bærekraftig utvikling. Sunn og langsiktig økonomisk utvikling er tuftet på bærekraft innen miljø og det sosiale liv.

For å møte samfunnsendringer og omstilling trenger vi arbeidskraft og kompetanse.

Innlandet er et mangfoldig samfunn som med bedre inkludering kan ta arbeidskraftreserven i bruk. Forutsetningene for deltakelse i arbeid og verdiskaping er knyttet til livskvalitet, god helse og utdanning og et mangfoldig og inkluderende arbeidsliv.

Vi blir stadig flere eldre som er ved god helse og lever lengere. I et aldersvennlig samfunn skal det være mulig å leve et aktivt og godt liv. Dette er også samfunn som er attraktive for alle.

Likeverdig tilbud av service og tjenester til Innlandets befolkning er utfordrende i landets mest spredtbebygde fylke. I tillegg er den demografiske utviklingen med stadig flere eldre og færre fødte krevende. Kommunenes og fylkeskommunens økonomi, kompetanse og omstillingsevne er avgjørende.

Natur, klima og kraft

Innlandsnaturen er en ressurs som gir grunnlag for nyskaping og arbeidsplasser innen jordbruk, skogbruk og reiseliv. Innlandets har store muligheter for nyskaping med økt foredling av jord- og skogbruksressursene. Naturen har også en egenverdi i form av sitt arts mangfold, noe som gjør Innlandet attraktivt for friluftsliv og naturopplevelse.

Klimaendringene skaper i økende grad naturfare med ekstremvær, flom, ras og skred. Dette gir store utfordringer for beredskap og sikkerhet. Klimatilpasning og sirkulærøkonomi åpner også store muligheter for innlandssamfunnet gjennom innovasjon.

En stabil kraftforsyning er avgjørende for omstilling, og et velfungerende Innlandssamfunn. Samfunnsendringer med økt kraftbehov gir økt press på nettet og kraftbalansen. Det ligger utviklingsmuligheter i å ta i bruk miljøvennlig kraftproduksjon, sirkulære prinsipper, energiøkonomisering og varmegjenvinning.

Regionale planer

De tre nye regionale planene vedtatt i 2023 fanger i stor grad opp utfordringene og mulighetene vi står ovenfor i perioden 2024-2028. Det fordrer imidlertid løpende revisjon og aktiv oppfølging av planenes handlingsprogram framover.

Innlandsstrategien gir retning og viser prioritert politikk for Innlandssamfunnet perioden 2024-2028. Den fornyes hvert fjerde år, og har 12-års perspektiv fram til 2035. Den fastsetter visjon, langsiktige utviklingsmål og satsingsområder, og skal legges til grunn for regional og kommunal planlegging.

Innlandsstrategien bygger på FNs 17 bærekraftsmål og nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.

Innlandsstrategien er blitt til gjennom et grundig forarbeid som ble overlevert dagens fylkesting ved konstitusjon i oktober 2023: Innspillsdokument oktober 2023 (PDF, 2 MB)

Innlandsstrategien bygger også på et bredt kunnskapsgrunnlag:

- [Nytt kunnskapsgrunnlag](#)
- [Areal- og naturregnskap for Innlandet](#)
- [De unges perspektivmelding \(PDF, 5 MB\)](#)
- [Innlandsstatistikk](#)

Medvirkning

Det er gjennomført åpne og brede medvirkningskonferanser våren 2023 for å gi innspill til nytt kunnskapsgrunnlag.

[Medvirkningskonferanser for innlandsstrategien 2024–2028 \(PDF, 4 MB\)](#)

I 2024 er det prioritert medvirkning fra interkommunale politiske råd. Det er lagt opp til to dialogmøter med alle råd.

Planforslaget er på høring i perioden 10. mai–15. august 2024.

Høringen er en viktig del av medvirkningsprosessen.

Webinar

Torsdag 30. mai arrangerte vi høringsseminar på Teams.

[Se webinaret i opptak](#)

Innholdsfortegnelse

[1. Innlandet - eventyrlige muligheter](#)

[2. Satsingsområder](#)

[2.1 Innbyggerne i Innlandet](#)

[2.2 Inkludering i Innlandet](#)

[2.3 Innovasjon i Innlandet](#)

[2.4 Infrastruktur i Innlandet](#)

[3. Strategiske valg for perioden 2024–2028](#)

[4. Samarbeid, partnerskap og nettverk](#)

[5. Planporteføljen 2024–2028](#)

5.1 Nye strategier for 2024–2028

5.2 Regionale planer som videreføres og rulleres/revideres

1. Innlandet - eventyrlige muligheter

Innlandsstrategien skal peke retning inn i fremtiden. Vårt felles prosjekt er å bygge Innlandet.

Innlandsstrategien er Innlandets svar på nasjonale forventninger om hvordan vi skal møte fremtidens utfordringer og realisere våre muligheter. Her ser vi utfordringer og muligheter på tvers av kommunegrenser, forvaltningsnivåer og sektorer.

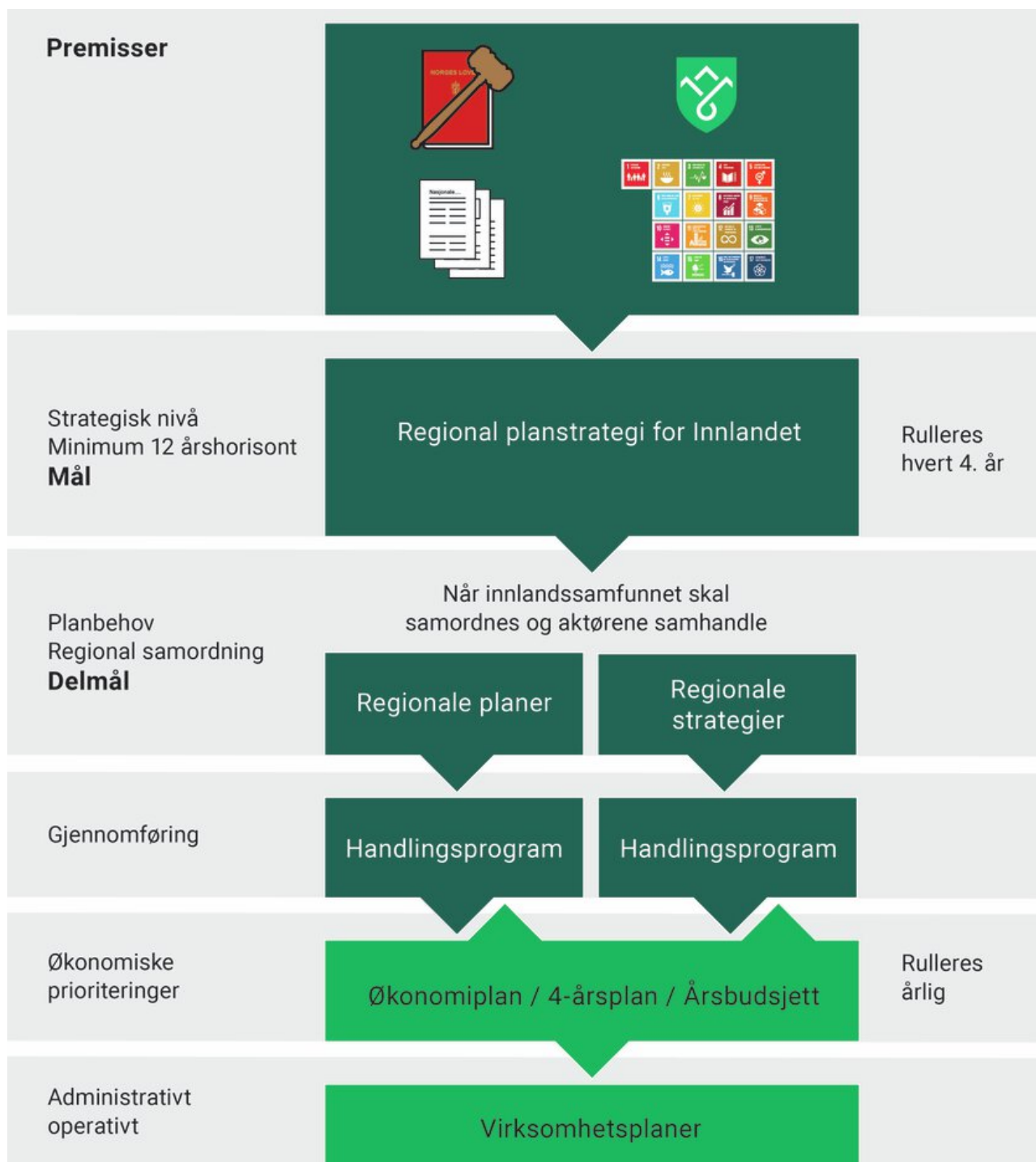
Innlandsstrategien legger FNs 17 bærekraftsmål til grunn og bygger på et bredt kunnskapsgrunnlag som beskriver status i Innlandet. Dette er blitt til gjennom en bred og åpen medvirkningsprosess.

Regional planstrategi

Fylkestinget skal minst én gang i hver periode, og senest ett år etter konstituering, utarbeide en regional planstrategi. Planstrategien er det eneste lovpålagte dokumentet for regional planlegging etter plan- og bygningsloven (pbl §7-1).

Planstrategien skal redegjøre for regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke temaer som skal tas opp i videre regional planlegging.

Planstrategien skal inneholde en oversikt over hvordan de prioriterte oppgavene skal følges opp gjennom regionale planer.

Medvirkningskonferanser og dialogmøter

Engasjementet har vært stort, og deltakelsen har vært god på de fire medvirkningskonferansene som ble gjennomført våren 2023. Det er også gjennomført medvirkningsseminar med fylkeskommunale råd i februar 2024 i samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet.

I tillegg er det gjennomført dialogmøter med interkommunale politiske råd. Formålet har vært å sikre god sammenheng mellom Innlandsstrategien 2024-2028 og rådenes strategiske arbeid. Ambisjonen er å realisere

Innlandets eventyrlige muligheter og utnytte Innlandets fortrinn.

For å sikre det langsiktige perspektivet videreføres visjon og langsiktige mål.

Visjon

Innlandet – eventyrlige muligheter. Et fylke med sterke røtter og store drømmer, med mål om å ha en ledende posisjon innen teknologi, industri, landbruk og reiseliv.

Langsiktige utviklingsmål

For å realisere eventyrlige muligheter i Innlandet legges følgende til grunn:

- bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser
- levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder
- at aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet

Tidligere Hedmark og Oppland fylker hadde et stort omfang av planer. Det er et politisk ønske å redusere omfanget av regionale planer.

Innlandsstrategien viser hvilke nye planer og strategidokumenter som skal utarbeides, hvilke som vil fortsette å gjelde og hvilke som vil utgå.

2. Satsingsområder

Sammen med visjonen og langsiktige mål er følgende fire satsningsområder foreslått videreført:

- Innbyggere
- Inkludering
- Innovasjon
- Infrastruktur

De er basert på kunnskapsgrunnlaget og er tverrfaglige. Nedenfor redegjøres det for utviklingstrekk, utfordringer og muligheter knyttet til de fire satsingsområdene.

2.1 Innbyggerne i Innlandet

I 2030 opplever innbyggerne i Innlandet at det er attraktivt å bo, arbeide og besøke Innlandet.

Det betyr at innbyggerne i Innlandet:

- opplever trygghet, trivsel, tilhørighet og god livskvalitet i byer og lokalsamfunn
- har tilgang til velfungerende institusjoner, gode tjenester og service
- har tilgang til et variert og nyskapende arbeidsmarked
- har tilgang til nærnatur og en variert kultur og friluftsliv

Bærekraftsmål innenfor satsingsområdet:

Befolkningsutvikling

Innlandet har 376 000 innbyggere. Selv om Innlandet har befolkningsvekst, har det de siste 48 årene vært fødselsunderskudd. Det vil si at det fødes færre enn det dør. Vi er derfor avhengige av tilflytting utenfra for å opprettholde folketallet.

De siste årene er det innvandring som har bidratt til folketilveksten. Uten innvandring forventes det befolkningsnedgang samlet sett i Innlandet, selv om enkelte områder vil ha vekst.

Innlandet er det fylket i Norge med størst andel eldre og lavest andel yngre i befolkningen. Befolkningsframskrivninger viser at denne utviklinga vil fortsette, om vi ikke lykkes med å ta grep for en annen retning.

Befolkningsframskrivingene legges til grunn for den regionale planleggingen.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [befolkningsutvikling](#)
- [realistisk samfunnsplanlegging](#)

Innlandsstatistikk

- [oppdaterte folketall](#)

Nye innbyggere

Nye innbyggere som kommer som innvandrere eller flyktninger er viktig for befolkningsutviklingen i fylket. Også i 2023 har det vært vekst i Innlandets folketall. For mange av kommunene i Innlandet har bosetting av ukrainske flyktninger bidratt til befolkningsvekst.

Det er viktig at nye innbyggere blir tatt godt imot med tilgang til helsetjenester, skole og utdanning.

Unge tilflyttere er opptatt av godt oppvekstmiljø, og mulighet til en sikker jobb, og gode kommunale tjenester. Kommunene må synliggjøre jobbmuligheter, samt jobbe for åpne og inkluderende lokalsamfunn.

Innbyggerne ønsker å føle seg trygge og verdsatte. Når de unge voksne eventuelt etablerer seg, blir arbeid, bolig- og familiemotivene viktigere.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [demografisk utvikling](#)
- [levende og inkluderende lokalsamfunn](#)
- [De unges perspektivmelding \(PDF, 5 MB\)](#)

Deltidsinnbyggere

Innlandet har nærmere 100 000 fritidsboliger. Sammen med annen overnattingskapasitet vil befolkningen i perioder være doblet.

Deltidsinnbyggerne er viktige for Innlandet, og bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser.

Det er viktig at deltidsinnbyggerne trives og tilbringer tid i fylket og at flere velger å flytte til Innlandet og blir heltidsinnbyggere. Innlandet som hyttefylke opplever store befolkningsvariasjoner gjennom året.

Hyttebygging med tilhørende infrastruktur kan samtidig være utfordrende for lokale tjenester, beredskap, natur og arts mangfold.

Innlandet har nærmere 100 000 fritidsboliger. Hafjell i Øyer kommune har flere store hyttefelt.

Foto: Leila Øvreseth

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [reiseliv og arrangement](#)
- [deltidsinnbyggeren](#)
- [nedbygging av arealer](#)

Innlandsstatistikk:

- [fritidsboliger](#)
- [reiseliv](#)

Kompetanse og arbeidskraft

Andelen av den yrkesaktive delen av befolkningen med universitet/høyskole er lav i Innlandet sammenlignet med landsgjennomsnittet. Godt tilrettelagte utdanningsløp for voksne i hele Innlandet blir viktig framover.

Samtidig er det nødvendig at vi kan sikre nok og relevant kompetanse i både offentlige og private virksomheter. Næringslivet utvikler seg og etterspør medarbeidere med ny kompetanse, som kan bidra til økt innovasjon og verdiskaping. Det er avgjørende at offentlig og privat næringsliv samarbeider om gode etter- og videreutdanningstilbud.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [kompetansemangel](#)

Innlandsstatistikk:

- [utdanning og kompetanse](#)

Se også [regionale kompetanseindikatorer](#)

Boliger for alle

Gode bomiljøer og tilgang til ulike typer eie- og leieboliger er en forutsetning for levende lokalsamfunn i fylket. Dette er viktig for rekruttering av arbeidskraft, særlig i distriktene.

Et økende antall eldre krever boliger og bomiljøer som fungerer gjennom hele livet. Da kan flere bo hjemme lenger og redusere behovet for ressurskrevende institusjonsplasser. Gode og sentralt beliggende botilbud til vanskeligstilte på boligmarkedet er en sentral oppgave for kommunene.

I sentrale områder ekskluderes mange fra boligmarkedet på grunn av høye boligpriser. Knapphet på arealer og sterk byfortetting kan gi dårligere kvalitet på bomiljø og uteområder.

Distriktene mangler ofte tilgang til egnede boliger i et svakt fungerende boligmarked. En sterkere innsats og offentlig-privat samarbeid, er nødvendig for å bedre boligtilbudet. Dette er viktig både for å beholde egne innbyggere og rekruttere nye.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [boliger](#)

Innlandsstatistikk:

- [tall for boforhold](#)

Innlandets bo- og arbeidsmarkedsregioner

Innlandets bo- og arbeidsmarkedsregioner trenger funksjonell og framtidsrettet infrastruktur, gode utdanningstilbud, attraktive boområder og en robust næringsstruktur.

Innlandet har attraktive byer, tettsteder og bygder med varierte naturressurser lett tilgjengelig. Ved å ta ressursene i bruk på en bærekraftig måte, vil nye næringer og arbeidsplasser skapes. Dette vil være viktig for at fylket er attraktivt for innbyggere, tilflyttere og besøkende.

Levende byer, tettsteder og bygder der innbyggerne trives og har tilhørighet har betydning for helse og livskvalitet. Service-, velferds- og kultur- og fritidstilbud i nærmiljøet betyr mye for den enkeltes livskvalitet. Utfordringene fremover er å utjevne forskjellene og bidra til at innbyggerne trives og har det godt i alle deler av fylket.

Når attraktivitet og godt omdømme er bygget på identitet og stedlig kultur, er dette en driver for utvikling. Stedets evne til innovasjon og inkludering er avgjørende for positiv utvikling.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

[levende og inkluderende lokalsamfunn](#)

Kultur- og naturopplevelser

Kultur skaper tilhørighet og identitet og har sin klare egenverdi. Kultur er kilden til å bli kjent med oss selv og hverandre og er lim mellom mennesker. Det må derfor legges til rette for å gi innbyggere mulighet til å delta, til å bli inkludert og bli kjent med kulturarven.

Kultur skal gi rom for å kritisere, debattere og utvikle samfunnet i en ny og bedre retning. Dette handler om demokratiske grunnleggende verdier. Kultur er samtidig viktig som politikkområde. For mange er kultur også grunnlaget for næringsutvikling.

Kunst og kultur er sammen med friluftsliv og naturopplevelser viktig både for heltids- og deltidsinnbyggeren i Innlandet. Fjell, skog, vann, vassdrag og kulturminner innbyr til friluftsliv, opplevelse og aktivitet. Nærfriluftsområder og god tilgjengelighet til natur er et av Innlandets fortrinn.

Kunst og kultur er viktig for innbyggerne i Innlandet. Her fra en forestilling gjennom ordningen Den kulturelle skolesekken.
Foto: Øystein Johnsen / DKS Innlandet

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [kultur](#)
- [idrett- og friluftsliv](#)
- [folkehelseoversikten](#)

Innlandsstatistikk:

- [kultur og fritid](#)

Helse og livskvalitet

Befolkningens helse og livskvalitet er viktig for bærekraften i et samfunn.

Det er forskjeller i helse og livskvalitet i fylket. Forskjellene følger ofte inntekts- og utdanningsnivået i befolkningen. Fylket har en uutnyttet ressurs i den delen av befolkningen som står utenfor utdanning og arbeidsliv. Det er viktig å jobbe systematisk for å inkludere flere i utdanning og arbeidsliv.

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:

- [folkehelse](#)
- [sosial bærekraft](#)

Innlandsstatistikk:

- [helse og livskvalitet](#)

Hvordan følger vi opp?

Innsatsområdet **Innbyggere i Innlandet** er et tverrfaglig satsingsområde som betyr både utfordringer og muligheter. Regional plan for det inkluderende Innlandet (vedtatt i 2023), viser hvordan vi sammen skal følge dette opp i perioden 2024–2028. Det fordrer imidlertid løpende revisjon og oppfølging av planens handlingsprogram framover.

Regionale strategier er forankret i de nye regionale planene og for dette satsingsområdet er det spesielt følgende strategiarbeid som er sentralt:

- Livskvalitetsstrategien
- Reiselivsstrategien
- Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning
- Kompetansestrategi for Innlandet

2.2 Inkludering i Innlandet

I 2030 opplever innbyggerne i Innlandet at vi har et inkluderende samfunn for alle.

Det betyr at innbyggerne i Innlandet:

- har tilgang til inkluderende, rettferdig og god utdanning som fremmer muligheter for livslang læring
- har tilgang til et variert og attraktivt arbeidsmarked som gir anstendig arbeid og reduserer ulikhet
- opplever et mangfoldig og inkluderende arbeidsliv som bidrar til bærekraftig økonomisk vekst gjennom gode tjenester, innovasjon og grønn omstilling
- opplever byer og lokalsamfunn som inkluderende, tilgjengelige, trygge og bærekraftige.

Bærekraftsmål innenfor satsingsområdet:

Barn og unge

Barn og unge er Innlandets fremtid, og deres oppvekst må sikres, slik at de opplever omsorg, inkludering og utvikling.

Barn og unge er blant annet opptatt av fysisk og psykisk helse, flere alternative utdanningsløp i videregående skole, gode kulturtilbud og attraktive og tilrettelagte studentmiljøer.

Gode kollektivtilbud er viktig for unges livskvalitet. Det gjør det enklere å være med på fritidsaktiviteter, sosiale sammenkomster og benytte kulturtilbudet

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [utenforskap og helse blant barn og unge](#)
- [levestandard blant barn og unge](#)

Innlandsstatistikk:

- [ungt utenforskap](#)

Det flerkulturelle Innlandet

Innlandet har alltid vært et grenseområde og et samfunn med mangfold. Sørsamisk urbefolkning, skogfinner og romani/tatere representerer tre av fem nasjonale minoriteter. Deres historie, språk, kulturuttrykk og næringstradisjoner er en ressurs for innlandssamfunnet. Vi har et spesielt ansvar for å ivareta dette.

Innlandet har også mange innbyggere med innvandrer- og flyktningbakgrunn. Kulturelt mangfold i lokalt samfunns- og arbeidsliv gir nye perspektiver og ressurser og kan inspirere til utvikling og nyskaping.

Et forsterket samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, arbeidsliv og frivillig sektor kan forsterke inkludering og deltakelse. Det er økende behov for å øke den flerkulturelle forståelsen og forsterke mangfoldskompetanse både i organisasjons-, arbeids- og samfunnsliv.

Finn mer informasjon

+

Regional plan for det inkluderende Innlandet utdyper Innlandets politikk på området.

Kunnskapsgrunnlaget:

- mangfold som ressurs og samisk kultur
- diskriminering av etniske minoriteter

Innlandsstatistikk:

holdninger til innvandrere

Utdanning og livslang læring

Befolkningens utdanning og kompetanse har betydning for deltakelse i arbeidslivet og for utvikling og innovasjon i næringslivet. Et variert og inkluderende arbeidsliv er viktig for å ta i bruk innbyggernes kompetanse og erfaring.

I tidlig barndom og oppvekst er det viktig med gode tilbud i barnehage og grunnskole som sikrer trygge oppvekstmiljøer.

Næringslivet i Innlandet etterspør i stor grad fagutdanning. Det er viktig at videregående opplæring i fylket legger til rette for et faglig tilbud med høy kvalitet tilpasset kommunenes og næringslivets behov.

Det er også viktig at den videregående opplæringen er tilpasset den enkelte elev og lærling, slik at elevene og lærlingene fullfører og består opplæringen med studie eller yrkeskompetanse.

Gode og tilpassede utdanningsløp for voksne er også en del av dette.

De fleste innbyggerne i Innlandet trives godt. Dette er et godt utgangspunkt. Å bygge det inkluderende Innlandet handler om å legge til rette for utdanning og deltakelse i arbeidslivet.

Gode og tilpassede utdanningsløp for voksne er et viktig satsingsområde.

Foto: Karriere Oppland Lillehammer/Mustang Singh

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:

- [utdanningsnivå og kompetansebehov](#)
- [oppvekst og levekårsforhold](#)

Mangfoldig og inkluderende arbeidsliv

Om lag 1/3 av innbyggerne i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet. Et velutviklet og inkluderende arbeidsliv med plass for alle er nøkkelen til inkludering. Med dette vil det også følge en sosial og økonomisk trygghet.

Det er viktig å redusere ulikheter som er knyttet til grunnleggende sosiale forhold som utdanning og økonomi. Et mangfoldig og inkluderende arbeidsliv vil hindre utenforskap, skape tilhørighet og trivsel, og utjevne forskjeller. Det handler om å skape et fremtidig arbeidsliv som har kultur for mangfold. Nytenkning og innovasjon kommer i arbeidsmiljøer hvor vi er forskjellige.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

[utdannings- og arbeidsmuligheter](#)

Innlandsstatistikk:

[inkludering](#)

Inkluderende lokalsamfunn

Tilliten i våre lokalsamfunn er stor. Det er viktig å sikre at innbyggerne også i fremtiden opplever trygge og gode lokalsamfunn med rom for alle.

Utdannings- og aktivitetstilbud og tilgang til gode møtesteder er forutsetninger for inkludering. Det må tilrettelegges for et godt samarbeid mellom offentlige myndigheter, næringsliv, og frivillige organisasjoner, slik at flere opplever økt tilhørighet og deltakelse i samfunnslivet.

Mobilitet i distriktene er avgjørende for dagliglivets aktivitet i distriktene. Dette søkes løst på nye og innovative måter for å samordne og utnytte transportressursene, både for virksomheter, innbyggere og tilreisende.

Kultur er viktig for inkludering, og det må være rom for mangfold med tilbud for alle grupper. Innlandets mangfoldige og rike kunst- og kulturliv er en viktig ressurs i dette.

Innlandet har et stort mangfold i frivillig sektor, og frivillighetens innsats har stor betydning for inkludering. Her kan det legges ned innsats for at flere opplever tilhørighet og får et sosialt nettverk.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

[frivillighet](#)

En aldrende befolkning med god helse, er en viktig ressurs som kan stimulere til deltakelse, inkludering og økt livskvalitet for andre som trenger det.

Kulturminner, kulturmiljøer og museer er viktige deler av samfunnets kollektive hukommelse. Kulturarven kan bidra med kunnskap, fortellinger og opplevelser. Kulturarven ivaretas best gjennom riktig bruk og aktiv forvaltning. Derfor skal samfunnet som helhet ha ansvar for å ta vare på den felles kulturarven, både den materielle og immaterielle.

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:

[kulturarv](#)

[Mobilitetsstrategi for Innlandet \(PDF, 9 MB\)](#)

Hvordan følger vi opp?

Innsatsområdet **Inkludering i Innlandet** er et tverrfaglig satsingsområde som betyr både utfordringer og muligheter.

Regional plan for det inkluderende Innlandet, (vedtatt i 2023), viser hvordan vi sammen skal følge dette opp i perioden 2024–2028. Det fordrer imidlertid løpende revisjon og oppfølging av planens handlingsprogram framover.

Regionale strategier er forankret i de nye regionale planene og for dette satsingsområdet er det spesielt følgende strategiarbeid som er sentralt:

- Livskvalitetsstrategien
- Frivillighetsstrategien
- Innlandet universelt utformet 20230
- Mobilitetsstrategien
- Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning
- Kompetansestrategi for Innlandet

2.3 Innovasjon i Innlandet

I 2030 har Innlandet høy innovasjon på mange samfunnsområder.

Det betyr at innbyggerne i Innlandet opplever:

- forskning, kompetanseheving og utviklingsarbeid som bidrar til omstilling og et miljø- og klimavennlig samfunn etter sirkulærøkonomiske prinsipper og bruk av fornybar energi
- en ny, grønn produksjonsindustri med basis i jord og skogressursene ny kunnskap og kreativitet
- nye og brukervennlige løsninger for samarbeid, tjenester og service i offentlig, privat og frivillig sektor
- nye arbeidsplasser innen teknologi og industri, og vekst innen AR/VR-teknologi, spillutvikling og informasjonssikkerhet

Bærekraftsmål innenfor satsingsområdet:

Arbeidsplasser

Arbeidsplasser er en viktig forutsetning for å beholde og rekruttere innbyggere. Vi skal derfor vise både vilje og evne til å føre en aktiv næringspolitikk i hele Innlandet.

Utvikling og nyskaping er avgjørende for framtidige arbeidsplasser og velferd. Våre forpliktelser knyttet til en bærekraftig utvikling krever nytenking både når det gjelder produkt- og tjenesteutvikling.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [kompetansemangel](#)
- [utdannings- og arbeidsmuligheter](#)

Internasjonalt arbeid

Vi lever i en tett integrert verden. Det gjelder handel med varer og tjenester, utveksling av forskningskompetanse, underholdning og kultur, sikkerhetspolitisk og ikke minst klima og naturvern avtaler.

En god forståelse av disse mekanismene er grunnleggende for at det regionale selvstyret skal kunne legge til rette for at innbyggerne skal leve gode og individuelt frie liv i Innlandet, nå og i framtida.

Internasjonalt samarbeid gir mulighet for økt kunnskap, innovasjon og utvikling på alle samfunnsområder. Norges forpliktelser til internasjonale avtaler har direkte konsekvenser for vår region. Internasjonalt arbeid kan være et godt verktøy for å påvirke rammebetingelser og bestemmelser som ikke avgjøres regionalt eller nasjonalt.

Innlandet fylkeskommune skal bruke det internasjonale samarbeidet for å bidra til utvikling og innovasjon i regionen og sikre gode tjenester til våre innbyggere.

Innlandets internasjonale samarbeid hviler på FNs bærekraftsmål og innstillingen om at en bærekraftig og demokratisk utvikling skal legge grunnlag for vår økonomiske vekst og verdiskaping. Vi skal bruke internasjonale prosjektsamarbeid, kompetanse og nettverk til å styrke Innlandets innovasjonsevne og konkurransekraft nasjonalt og internasjonalt.

EUs hovedprioriteringer

EU har definert seks hovedprioriteringer for de neste årene. De handler om en grønn vekststrategi, å utnytte digital teknologi, en rettferdig økonomi, et forsvar for europeiske verdier, et sterkere Europa i verden og et løft for det europeiske demokratiet.

Det er særlig EUs grønne giv, satsing på digitale løsninger og et felles forsvar av europeiske verdier vi i Innlandet vil merke.

Samtidig som nasjonale og fylkeskommunale budsjettammer strammes inn, øker EUs utviklingsmidler med flere milliarder euro. For å fortsatt kunne drive regional utvikling, bør vi derfor i enda større grad se til Europa og de ulike sektor-programmene i EU.

Finn mer informasjon

+

- [Internasjonale mål og handlingsplan for Innlandet fylkeskommune \(PDF, 479 kB\)](#)
- [Internasjonale prosjekter](#)
- [Interreg Sverige–Norge](#)

Innovasjon

Innovasjon skapes gjennom samhandling i eksisterende og nye nettverk, både i Innlandet og med naboregioner i Norge og Sverige. Næringslivet i Innlandet har miljøer innenfor teknologi og industri som er attraktive og bidrar til nye arbeidsplasser og tilflytting.

Innlandsungdom som utdanner seg i andre deler av landet, vil flytte tilbake dersom det finnes relevante arbeidsplasser.

Smart spesialisering som arbeidsform og bruk av kunstig intelligens (KI) gjør at en kan jobbe på nye, effektive og framtidsrettede måter. Innovasjon i offentlig sektor er et satsingsområde for å gi best mulig tjenester og service til innbyggere og næringsliv.

Det er viktig for verdiskaping og arbeidsplasser å videreutvikle dagens virksomheter, men også å satse på nyetableringer. Innlandet bør utvikle en bredere næringsstruktur, som gir attraktive arbeidsplasser og mindre sårbarhet samlet sett.

Innlandsporteføljen

Innlandsporteføljen skal løfte fram de viktigste grønne innovasjonsprosjektene i fylket som har størst mulighet til å lykkes med eksport og verdiskaping. Kunnskapen vi får fra prosjektene i Innlandsporteføljen skal gi grunnlag for å lage en ny strategi og politikk for næringsutvikling fram mot 2030.

Sirkulære verdikjeder blir vektlagt i Innlandsporteføljen. Avfallsselskapet Sirkula IKS i Hamar-regionen driver et lite kjøpesenter med brukte ting innenfor mange kategorier.

Foto: Marit Thobiassen Strande

Det er noen kriterier som må oppfylles for at et prosjekt skal bli tatt opp i porteføljen.

Prosjektene skal

- ha ambisjoner om å lykkes nasjonalt og/eller internasjonalt og resultatet skal gi varig lokal verdiskaping og økt konkurransekraft
- bidra til å styrke grønn, bærekraftig næringsutvikling gjennom å etablere nye, sirkulære verdikjeder for råstoff eller materialer, slik at de brukes flere ganger
- være samarbeidsprosjekter med flere virksomheter som drar nytte av hverandres kompetanse og/eller ressurser

Finn mer informasjon

Les mer om [Innlandsporteføljen](#)

Kunnskapsgrunnlaget:

- [innovasjon](#)
- [tilgang.på.kapital](#)

Industrien i Innlandet

Det er viktig å videreutvikle industrien som finnes her i dag. Norske eksportbedrifter er kunnskaps-intensive og har høy verdiskaping per ansatt.

Eksporten fra Innlandet har økt betydelig de siste årene, men er fortsatt lav sammenlignet med resten av landet.

AR = augmented reality (utvidet virkelighet)

VR = virtual reality (oppdiktet virkelighet)

En global og sterkt voksende spill- og filmindustri tar den aller nyeste digitale kunnskapen og teknologien i bruk.

Innlandet har nasjonalt ledende kompetansemiljøer innen AR/VR-teknologi, spillutvikling og informasjonssikkerhet. Dette er viktige miljøer i arbeidet med å utvikle nye industrinæringer i Innland.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [digital og teknologisk kompetanse](#)
- [bioteknologi og bioøkonomi](#)

Innlandsstatistikk:

- [tall for næringslivet](#)
- [tall for arbeidslivet](#)

Universiteter og høyskoler

Universiteter og høyskoler er viktige arenaer for kunnskap, forskning og innovasjon. Disse institusjonene bidrar til kunnskapsbygging og næringsutvikling i hele Innlandet.

Innlandet har allerede ett universitet (NTNU), og det er viktig for fylket at også Høgskolen i Innlandet (HINN) blir kvalifisert som universitet.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

[utdannings- og arbeidsmuligheter](#)

Innlandsstatistikk:

[utdanning og kompetanse](#)

Jord- og skogressursene

Jord- og skogbruket gir grunnlag for innovasjon og verdiskapning gjennom en videreutvikling og styrking av landbruksmiljøene. Både bioøkonomien og sirkulærøkonomien er et viktig grunnlag for framtidig klimavennlig verdiskaping i det grønne karbonkretsløpet.

Norge og Innlandet trenger en ny, grønn produksjonsindustri, som kan sikre lokal foredling av ressurser og redusere klimagassutslipp. Innovasjon basert på Innlandets råvarer og kompetanse kan bidra til å utvikle nye produkter produksjonsprosesser og logistikk.

Nasjonalt er vi blitt mer opptatt av at det er viktig med en styrket selvforsyning.

Et endret klima kan også gi Innlandet muligheter for lengre vekstsesong. Dette gir Innlandet store muligheter.

Det vil i perioden bli jobbet med egne handlingsprogram for jordbruket og skogbruket

Det er viktig å styrke selvforsyningsgraden.

Foto: Fredrik Holte Breien

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:
[grønn omstilling i landbruket](#)

Innlandsstatistikk:
[tall for skogbruket](#)

Kultur og kreative næringer

I hele Innlandet er det vekst innenfor kultur og kreative næringer.

Kunstnere, kulturaktører og frivillig sektor har stor betydning for innovasjon i kultur- og reiselivsnæringen. For å lykkes blir det viktig å legge til rette for økt samarbeid og samhandling mellom aktører innen virkemiddel- og innovasjonsapparatet, forsknings- og utdanningsmiljøene og kulturaktører i Innlandet.

Reiselivet

Innlandet er blant de fylkene som tiltrekker seg flest tilreisende hvert år. Vi har like mange besøkende i vintersesong som sommersesong. Med 90 000 fritidsboliger er vi også Norges største hyttefylke. Innlandet ønsker større verdiskapning og attraktive lokalsamfunn innenfor denne næringen.

Utvikling av opplevelser og verdiskapning må skje lokalt og i en helhetlig og samfunnsmessig sammenheng. Økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft må ligge til grunn.

For å kunne håndtere store variasjoner i antall mennesker som oppholder seg i fylket, er det nødvendig med helhetlig planlegging og nye løsninger innen samferdsel- og velferdstjenester.

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:
[reiseliv](#)

Innlandsstatistikk:
[tall for reiselivet](#)

Hvordan følger vi opp?

Innsatsområdet **Innovasjon i Innlandet** er et tverrfaglig satsingsområde som betyr mange og nye muligheter. Det er spesielt Regional plan for klima, energi og miljø (vedtatt i 2023) som viser hvordan vi sammen skal følge dette opp i perioden 2024–2028. Det fordrer imidlertid løpende revisjon og oppfølging av planens handlingsprogram framover.

Regionale strategier er forankret i de nye regionale planene. For dette satsingsområdet er det spesielt følgende strategiarbeid som er sentralt:

- Innlandsporteføljen
- Reiselivsstrategien
- FoUi- strategien for Innlandet
- Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning
- Kompetansestrategi for Innlandet

2.4 Infrastruktur i Innlandet

I 2030 har Innlandet har en robust og bærekraftig infrastruktur som tåler framtidige utfordringer og sikrer samfunnets grunnleggende behov.

Det betyr at innbyggerne i Innlandet opplever:

- attraktive, tilgjengelige og levende byer og regionsentre
- en funksjonell, trafikk sikker og sterk infrastruktur for transport på veg og bane
- en stabil og robust digital infrastruktur som gir god dekning i hele fylket
- en bærekraftig og stabil kraftproduksjon og et ledningsnett med framtidsrettet kapasitet
- en forsvars- og beredskapsstruktur som trykker både fylket og landet
- god ivaretagelse av natur- og arts mangfold
- et vannmiljø som sikrer økologisk balanse, arts mangfold og tilgang til rent vann

Bærekraftsmål innenfor satsingsområdet:

By- og regionsenterstrukturen

Attraktive byer og regionsentre er viktig for innbyggere, næringsliv og besøkende. Regionsentrene og omkringliggende kommunesentre og bygder er gjensidig avhengig av hverandre. I et fylke med små lokalsamfunn og store avstander, kan det være utfordrende å opprettholde gode tilbud der folk bor.

Vi må forsterke regionsentrene og interaksjonen med de mindre omkringliggende lokalsamfunnene. Sterke regionsentre er nødvendig for et godt tjeneste- og utdanningstilbud og et robust og variert kultur- og næringsliv. Det gir grunnlag for utvikling av regionalt samarbeid, nyskaping, vekst og utvikling i hele Innlandet.

Levende lokalsamfunn er viktig for alle som bor i og besøker fylket. Det handler om stedets evne til lokalt samarbeid mellom det offentlige, innbyggere og kultur- og næringsliv. I tillegg til relevante jobber og offentlige tjenester, er møtesteder for opplevelser og ulike kulturtilbud avgjørende.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:
[regionsentrenes betydning](#)

[Mjøsby-strategien](#)

Veg og bane

Innlandet er stort, og befolkningen bor spredt. Dette skaper utfordringer når det gjelder infrastrukturen i fylket. God infrastruktur er en forutsetning for bosetting, arbeidsliv, reiseliv og beredskap i hele Innlandet. Det er derfor viktig å sikre god fremkommelighet både på veg og bane.

Reiselivssatsingen i Innlandet gir et stort antall tilreisende, særlig i høytider og ferier. Dette sammen med befolkningsnedgang, gir Innlandet utfordringer når det gjelder finansiering av infrastruktur og kollektivtilbud over store avstander.

Innlandet er en transittregion hvor transport nord-sør og øst-vest utgjør en stor andel av trafikkmengden. Innlandet har også nasjonal, regional og grensekryssende infrastruktur som skal støtte økonomisk utvikling, beredskap og livskvalitet i tilgrensede fylker og län.

Fylkesveg og klimagassutslipp

Innlandet fylkeskommune er Norges største fylkesvegeier etter staten. Det er et betydelig vedlikeholds- og investeringsbehov på fylkesvegnettet. Dette må følges opp med bevilgninger fra sentrale myndigheter.

Vegtrafikk er Innlandets største kilde til klimagassutslipp, og det er viktig å satse videre på å redusere dette. Skal vi klare å unngå alvorlige klimaendringer, må vi arbeide for å kutte utslipp fra fossile kilder og redusere prosessutslipp fra transport.

Klimaendringer skaper utfordringer for infrastrukturen i fylket, der blant annet flom og skred påvirker drift, vedlikehold og beredskap. Dette må tas hensyn til når en planlegger og utbedrer infrastruktur.

Trafikksikkerhet, areal og kollektivtransport

Det er en klar ambisjon om at vi i Innlandet skal ha høy trafikksikkerhet, og visjonen om ingen drepte og hardt skadde i trafikken gjelder.

Utbedring og utbygging av infrastruktur er arealkrevende. Det må tas hensyn til natur- og naturverdier når prosjekter gjennomføres.

Areal- og naturregnskap for Innlandet er et viktig verktøy.

Befolkningen i Innlandet har mindre tilgang til, og bruker vesentlig mindre, kollektivtransport enn landsgjennomsnittet. Det er behov større satsing på kollektivtilbud og en knutepunktstruktur for kollektivtransport som binder Innlandet sammen.

Jernbane og godstrafikk

Jernbane er viktig for å knytte både Innlandet og resten av landet sammen. Et helhetlig, robust og effektivt transportnettverk for både person- og godstrafikk er avgjørende. Jernbanen er ryggraden i kollektivtransporten flere steder i fylket.

Vi har seks jernbanestrekninger: Gjøvikbanen, Dovrebanen, Raumabanen, Kongsvingerbanen, Rørosbanen og Solørbanen. Sistnevnte har kun godstrafikk.

Jernbanen er en transportmåte med relativt lave utslipp av klimagasser. Derfor bør andelen reisende med jernbane økes, og mer av godstransporten overføres fra veg til bane. Det må arbeides aktivt for at alle banestrekningene i framtiden vil ha utslippsfrie driftsformer.

Innlandet i stor grad et transittfylke for godstransport, med unntak av tømmertransport. Det finnes et antall tømmerterminaler i Innlandet. Det er gunstig at også annet gods kan bli transportert på bane på mellomlange strekninger og at det eventuelt opprettes kombiterminaler.

En godsstrategi for Innlandet er under arbeid. Det overordnede målet er å legge til rette for en bærekraftig godstransport, og samtidig sikre næringslivets konkurransekraft.

Jernbanens betydning i beredskapssammenheng er svært stor, spesielt grensekryssende jernbane mot Sverige.

Det er behov for større satsing på kollektivtilbud.

Foto: Innlandstrafikk

Finn mer informasjon

Innlandsstatistikk:

[samferdsel](#)

Se også [regionale styringsdokumenter innen samferdsel](#)

Den digitale infrastrukturen

Mange steder er det dårlig dekningsgrad for fiber og mobiltelefon. Den digitale infrastrukturen er en forutsetning for å sikre vekst, utvikling og god samfunnssikkerhet i hele Innlandet.

Tilgang til stabil digital infrastruktur er grunnlaget for utdanning, arbeidsliv, aktivitet og deltakelse i samfunnet. Det handler om arbeidslivets nye forventninger og muligheter til fjernarbeid og barn og unges kommunikasjon, lek og læring.

Desentralisert undervisning og utdanning er avhengig av god bredbåndsdekning og kapasitet.

Tilgang til service og tjenester digitalt vil også være avgjørende, særlig for eldre. Digital infrastruktur, digitale tjenester og tilbud må derfor ha lav brukerterskel og kunne benyttes av alle. Det krever at hele befolkningens digitale kompetanse stadig utvikles og vedlikeholdes.

Bredbånd-/fiberutbygging må organiseres på en funksjonell og effektiv måte for å sikre god digital infrastruktur til alle innbyggere og deltidsinnbyggerne. Innlandet må jobbe for en større nasjonal satsing på utbygging av fiber/bredbånd.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

[den digitale infrastrukturen](#)

Se også [Regional plan for samfunnstryggleik](#)

Kraftforsyning og strømmettet

Norge er i ferd med å gå fra å ha et overskudd i kraft og nettkapasitet til å ha et underskudd. Det er forventet et underskudd i energibalansen i hele landet fra 2027.

Kraftløftet er et samarbeid mellom LO, NHO og regjeringen for å sikre økt krafttilgang raskere. I Innlandet produserer vi i perioder mer kraft enn vi bruker, men det er underskudd av kraftproduksjon i vinterhalvåret. Dette skyldes at mesteparten av kraften ikke kan reguleres i elvekraftverkene, og et stadig økende kraftbehov.

En stabil kraftforsyning er avgjørende for et velfungerende Innlandssamfunn. En stor del av de samfunnskritiske funksjonene er avhengig av tilstrekkelig mengde og jevn strømtilførsel.

Med økt press på nettet og kraftbalansen, vil det være enda viktigere å ta i bruk sirkulære prinsipper, energiøkonomisering og varmegjenvinning. Det å tenke sirkularitet, samlokalisering og deling av energi mellom virksomheter, vil få større betydning framover.

Kraftløftet vil være viktig for Innlandet i den videre satsingen på det grønne skiftet og tilgang på kraft.

Kjernekraft er en energiform som bør vurderes utredet også i Norge og Innlandet. Som vannkraft er dette en regulerbar produksjonsteknologi. Framtidens energiløsninger er ikke kjent, og det vil skje mye på dette området

framover som Innlandet må bidra inn i utviklingen av.

I Regional plan for klima, energi og miljø er dette omhandlet: «Innlandet skal være offensive for fremtidig bruk av hydrogen, bidra inn i diskusjonen om kjernekraft og legge til rette for at geotermisk energi kan tas mer i bruk for å dekke energibehovet».

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

- [krafttilgang og nettkapasitet](#)
- [kraftproduksjon](#)
- [robust energiforsyning](#)

Innlandsstatistikk:

[tall for kraftproduksjon](#)

Se også [Regional plan for samfunnstryggleik](#)

[Les mer om Kraftløftet](#)

Forsvar og beredskap

Innlandet er et viktig forsvarsfylke. Virksomheten til Hæren, Heimevernet og Cyberforsvaret i fylket må utvikles videre for å sikre framtidig nasjonal sikkerhet og bidrag i internasjonale militære oppdrag.

Forsvarets lokalisering, sammen med lokal matforsyning i Innlandet, utgjør en viktig infrastruktur både for regional og nasjonal beredskap.

Forsvarets kompetansemiljøer er av stor betydning både når det gjelder innovasjon og arbeidsplassutvikling. Det finnes flere kompetanse- og teknologimiljøer i Innlandet, som er ledende både nasjonalt og internasjonalt og som er viktige motorer for utvikling. Det sivil-militære samarbeidet må videreutvikles.

Utvidelsen av NATO med Sverige og Finland som medlemmer, og Forsvarets langtidsplan forsterker forsvarssatsingen, og gir økt aktivitet med betydning for flere områder i vårt fylke.

Finn mer informasjon

Kunnskapsgrunnlaget:

[samfunnssikkerhet](#)

Se også

- [Regional plan for samfunnstryggleik](#)
- [Handlingsprogram for fylkesveger \(PDF, 7 MB\)](#)
- [Mobilitetsstrategien \(PDF, 9 MB\)](#)

Natur og arts mangfold

Naturen og arts mangfoldet i Innlandet er stort og har en egenverdi utover menneskelig opplevelse og ressursutnytting. Innbyggere og besøkende har sterke tradisjoner knyttet til naturopplevelse, friluftsliv, jakt og fiske.

Beiteressurser i utmark er også viktig for landbruk og matproduksjon, men også fordi disse ofte er artsrike.

Disse verdiene er grunnlag for bosetting, attraktivitet og reiseliv, og må forvaltes langsiktig.

Naturen og arts mangfoldet i Innlandet har en egenverdi utover menneskelig opplevelse og ressursutnytting. Her er utsikt over Storfjorden i Valdres med blant annet Skogshorn i bakgrunnen.

Foto: Yngve Ask

Helhetlig arealpolitikk

I utvikling av byer og tettsteder skapes press på nye arealer. En helhetlig arealpolitikk for å motvirke nedbygging av dyrket og dyrkbar mark, natur- og friluftsområder er nødvendig. I Innlandet er det utviklet areal- og transportstrategier med handlingsprogram og samarbeidsavtaler for alle byer og regionsentre. Mjøsby-strategien omfatter hele 11 kommuner.

I areal- og naturregnskap for Innlandet finner vi oversikt over dagens arealbruk og arealreserver for ulike formål. Dette er et viktig verktøy for kommunene i framtidig arealplanlegging, og vil kunne stimulere til mer bærekraftig arealbruk og et forsterket interkommunalt plansamarbeid.

Vern og forvaltning av verdier

Store områder i Innlandet er vernet i henhold til naturmangfoldloven som nasjonalparker naturreservater og landskapsvernområder. Det er også flere områder hvor grunneiere har inngått avtaler om privat skogvern.

I områder som ikke er omfattet av vern, er det også verdier som det er viktig å forvalte for fremtiden. Hvordan arealene brukes påvirker i stor grad naturen og arts mangfoldet.

Ny bebyggelse med tilhørende infrastruktur, krever store arealer. Det gir tap av naturmangfold og produksjonsarealer for jord og skogbruk i tillegg til klimagassutslipp.

I Innlandet er det mange truede arter og naturtyper. Arter forsvinner i et stadig høyere tempo. Naturen vår er en begrenset ressurs.

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:

- [naturmangfold](#)
- [nedbygging av arealer](#)
- [bærekraftig arealforvaltning](#)

Innlandsstatistikk

- [klima, energi og miljø](#)

Se også

- [Regional plan for klima, energi og miljø](#)
- [Regional plan for samfunnstryggleik](#)
- [Areal- og naturregnskap for Innlandet](#)

Villrein

Nesten hele den europeiske bestanden av villrein lever i Norge, og flere nasjonale villreinområder ligger helt eller delvis i Innlandet.

Vi har et spesielt ansvar for å ivareta villreinens leveområder, og sikre en arealbruk som bidrar til framtidig livskraftige villreinstammer i alle områdene: Snøhetta, Rondane, Sølknletten, Knutshø og Forollhogna.

Ny stortingsmeldingen om villrein setter tre mål for videre arbeid:

- Den negative trenden for villrein skal snus innen 2030
- Alle områder skal etter kvalitetsnormen for villrein være på middels kvalitet innen 2050
- De nasjonale områdene skal ha god kvalitet innen 2100

Etter hvert kommer tiltaksplaner for hvert område som skal gjøre prinsippene i stortingsmeldingen om til lokal praksis. Det skal være høy terskel for nye inngrep for alle sektorer. Det betyr at både stat, fylkeskommune og kommune må endre politikken i tråd med dette.

Fylkeskommuner og kommuner bes om å oppdatere regionale planer og kommuneplaner etter disse nye målsettingene i stortingsmeldingen og på bakgrunn av ny kunnskap. Det skal også føres naturregnskap som gjør det mulig å måle arealutviklingen med spesielt hensyn på villrein.

Det vil også måtte gjøres grep for å kanalisere ferdsel bort fra områder som er viktige for villreinen. Dette skal foregå i samarbeid med friluftsansjoner og kommuner. Det blir også en mer restriktiv og helhetlig forvaltning av motorferdsel.

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:

villrein

Villreinområdene i Innlandet har alle egne regionale planer. Disse videreføres og vil rulleres/revideres i tråd med signaler gitt i ny stortingsmelding.

Regionale villreinplaner

En ny Stortingsmelding om villrein gir signaler om hvor viktig villreinstammene våre er:

Stortingsmelding 18 (2023–2024) Ein forbetra tilstand for villrein

Vassdrag og vassdragsnatur

Vassdragene og den vassdragsnære naturen i Innlandet utgjør en viktig infrastruktur når det gjelder artsmangfold og leveområder for arter.

Det er langs vassdragene vi ofte også har store myr- og våtmarksområder som er viktig som fordøyning ved flom. Myr og våtmark inneholder dessuten store karbonlagre som bør ligge urørt fordi ved inngrep vil klimagassutslippet bli omfattende.

Nasjonal naturstrategi for våtmark skal sørge for en bærekraftig utvikling der vi forvalter myr og våtmark på en fornuftig og bærekraftig måte.

Vassdragene er også viktige ressurser knyttet til friluftsliv og fiske, og ikke minst tilgang til vann.

Vannforvaltning

Vannforskriften legger premissene for arbeidet med de regionale vannforvaltningsplanene og er Norges gjennomføring av EUs vanndirektiv.

Planene er pålagt og utarbeidet gjennom prosessarbeid mellom flere fylker. Det er Østfold og Buskerud fylkeskommuner som har ansvar for gjennomføringen av vannforskriftsarbeidet i vannregion Vest-viken, Glomma og de norske delene av vannregion Västerhavet.

Vannområder med hele eller mesteparten av sitt areal i Innlandet fylke er:

- Vannområde Glomma Fjellregionen
- Vannområde Glomma Sør-Østerdal
- Vannområde Glomma Kongsvinger-regionen

- Vannområde Mjøsa
- Vannområde Valdres
- Vannområde Randsfjorden
- Vannområde Femund-Trysilvassdraget
- Vannområde Vrangselva
- Vannområde Røgden
- Vannområde Orkla

Vannforvaltningsplanene følger seks års plansyklus, og arbeidet med revidering av gjeldende planer starter i 2024. Planene vedtas i 2027 og gjelder fra 2028. Innlandet fylkeskommune, deltar i dette arbeidet, og vedtar planene som våre regionale planer.

Vannforvaltningsplanene har hovedfokus på vannkvalitet, og planarbeidet er underlagt formelle prosess- og kvalitetskrav med tanke på utforming.

Planene vedtas av fylkestinget etter de har vært på høring. De sendes deretter over til Miljødirektoratet (MD) som i samråd med NVE og andre berørte direktorater sikrer nasjonale føringer før de oversender sin tilråding til oppdaterte planer til Klima- og miljødepartementet.

Klima- og miljødepartementet godkjenner planene i samråd med Olje- og energidepartementet.

Finn mer informasjon

+

[Regionale vannforvaltningsplaner](#)

Hvordan følger vi opp?

Innsatsområdet **Infrastruktur i Innlandet** er et stort tverrfaglig satsingsområde, som betyr både utfordringer og muligheter.

Regional plan for klima, energi og miljø og Regional plan for samfunnstryggleik (vedtatt i 2023), viser hvordan vi sammen skal følge dette opp i perioden 2024-2028. Det fordrer imidlertid løpende revisjon og oppfølging av planens handlingsprogram framover.

Det samme gjelder også for de regionale planene vi har for villrein- og vannforvaltning.

Regionale strategier og handlingsprogram er forankret i de nye regionale planene. For dette satsingsområdet er det spesielt følgende strategiarbeid som er sentralt:

- Innlandsporteføljen
- Reiselivsstrategien for Innlandet
- Mobilitetsstrategien
- Handlingsprogram for fylkesveg
- Areal- og transportstrategiene for Mjøsbyen og de øvrige regionsentrene

3. Strategiske valg for perioden 2024–2028

Stortinget har gitt fylkeskommunene et tydelig ansvar som samfunnsutviklingsaktør. Dette er en sentral oppgave å følge opp for fylkeskommunen i årene fremover. Rollen som regional samfunnsutvikler handler om å gi strategisk retning, mobilisere aktører og samordne ressurser for å nå vedtatte målsettinger for fylket. Det handler om kunnskapsbasert og realistisk planlegging og utvikling

I arbeidet med ny Innlandsstrategi er det lagt vekt på at vi har et godt og tverrfaglig kunnskapsgrunnlag.

I tillegg til Innlandsstatistikk har vi:

- nytt kunnskapsgrunnlaget for Innlandsstrategien 2024-2028
- areal- og naturregnskap for Innlandet
- De unges perspektivmelding

Planprosessen har ikke avdekket behov for nye regionale planer i perioden 2024–2028. Regionale planer som ble vedtatt i 2023, er alle tverrfaglige brede planer som også er aktuelle for perioden 2024-2028. Planenes handlingsprogram skal revideres og følges opp. Nye regionale planer har også forankret gjeldende og nye strategier.

Dette gjelder:

Regional plan for det inkluderende Innlandet

- Kompetansestrategi for Innlandet
- Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning
- Livskvalitetsstrategi for Innlandet
- Frivillighetsstrategi for Innlandet
- Innlandet universelt utformet 2023

Regional plan for samfunnstryggleik

- Innlandsporteføljen
- energistrategi (utredning)
- pågående arbeid med godsstrategi

Regional plan for klima energi og miljø

- reiselivsstrategi for Innlandet
- Innlandsporteføljen
- energistrategi (utredning)

Andre gjeldende regionale planer, se kapittel 5 Planporteføljen 2024–2028

Ny samferdselsstrategi for Innlandet

For perioden 2024–2028 er det signalisert behov for én ny strategi.

Ny samferdselsstrategi skal være på et overordnet nivå og blant annet være grunnlag for samspill med staten i arbeidet med Nasjonal transportplan.

Mobilitetsstrategi for Innlandet 2021–2030, Handlingsprogram for fylkesveg (revideres i 2024/2025) og Handlingsplan for fylkeskommunens kollektivtransport (vedtatt 2022) forutsetts lagt til grunn for dette arbeidet. Det samme gjelder godstransportstrategi for Innlandet.

En samferdselsstrategi bør i tillegg ha beredskap som tema og skal følge opp aktuelle regionale planer.

Finn mer informasjon

+

- [Regional plan for det inkluderende Innlandet](#)
- [Regional plan for samfunnstryggleik](#)
- [Regional plan for klima, energi og miljø](#)
- [Areal- og naturregnskap for Innlandet](#)

4. Samarbeid, partnerskap og nettverk

Samhandling, partnerskap og arbeid i nettverk på ulike arenaer er viktig i alt strategisk arbeid.

Samarbeidet mellom myndigheter, næringsliv, frivilligheten og innbyggere på tvers av fagområder, er grunnleggende for å få gode, tverrfaglige og bærekraftige løsninger.

Interkommunale politiske råd

Innlandet fylkeskommune har, med sine 46 kommuner, etablert interkommunale politiske råd. Det er utarbeidet gjensidige forpliktende partnerskapsavtaler.

I arbeidsprosessen med Innlandsstrategien 2024–2028 har det vært en klar prioritering å samhandle med de interkommunale politiske rådene i Innlandet.

Formålet har vært å legge til rette for en åpen og god dialog i arbeidsprosessen og sikre en god sammenheng med regionenes strategier.

Enighet om felles retning og innsats vil gir Innlandssamfunnet økte muligheter for vekst og utvikling.

Regional samhandling

Den regionale samhandlingen i Innlandet foregår også på flere arenaer, blant annet Regionalt partnerskap, Regionalt kompetanseforum, Regionalt planforum, Agenda Innlandet og møter/partnerskap med kommuner, institusjoner og næringsliv.

Regionalt partnerskap hvor KS, Statsforvalteren, NHO, LO og NAV møter regionalpolitisk ledelse, er en viktig arena i oppfølgingen av Innlandsstrategien og planporteføljen.

Samhandling mellom regioner

Samhandling skjer også mellom regioner (fylker), nasjonalt og internasjonalt. Østlandssamarbeidet er et politisk samarbeid mellom Akershus, Østfold, Buskerud, Innlandet Vestfold, Telemark fylkeskommuner og Oslo kommune.

Samarbeidet skal bidra til en balansert utvikling i landsdelen, som en bærekraftig og konkurransedyktig region i Europa.

Innlandet fylkeskommune er også medlem av KS, Samarbeidsalliansen Osloregionen, Osloregionens Europakontor og øvrige nettverk.

Internasjonalt samarbeid

Innlandet jobber også aktivt på internasjonale arenaer. Grenseregioner/-kommuner har i tillegg hatt et omfattende grenseregionalt samarbeid med Sverige.

Europeisk politikk påvirker norske fylker og kommuner i stor grad. Innlandet fylkeskommune er i dag medlemmer av flere europeiske organisasjoner. Dette gir rom for medvirkning, innsikt i politiske, juridiske, sosiale og økonomiske prosesser og inngang til viktige nettverk og allianser.

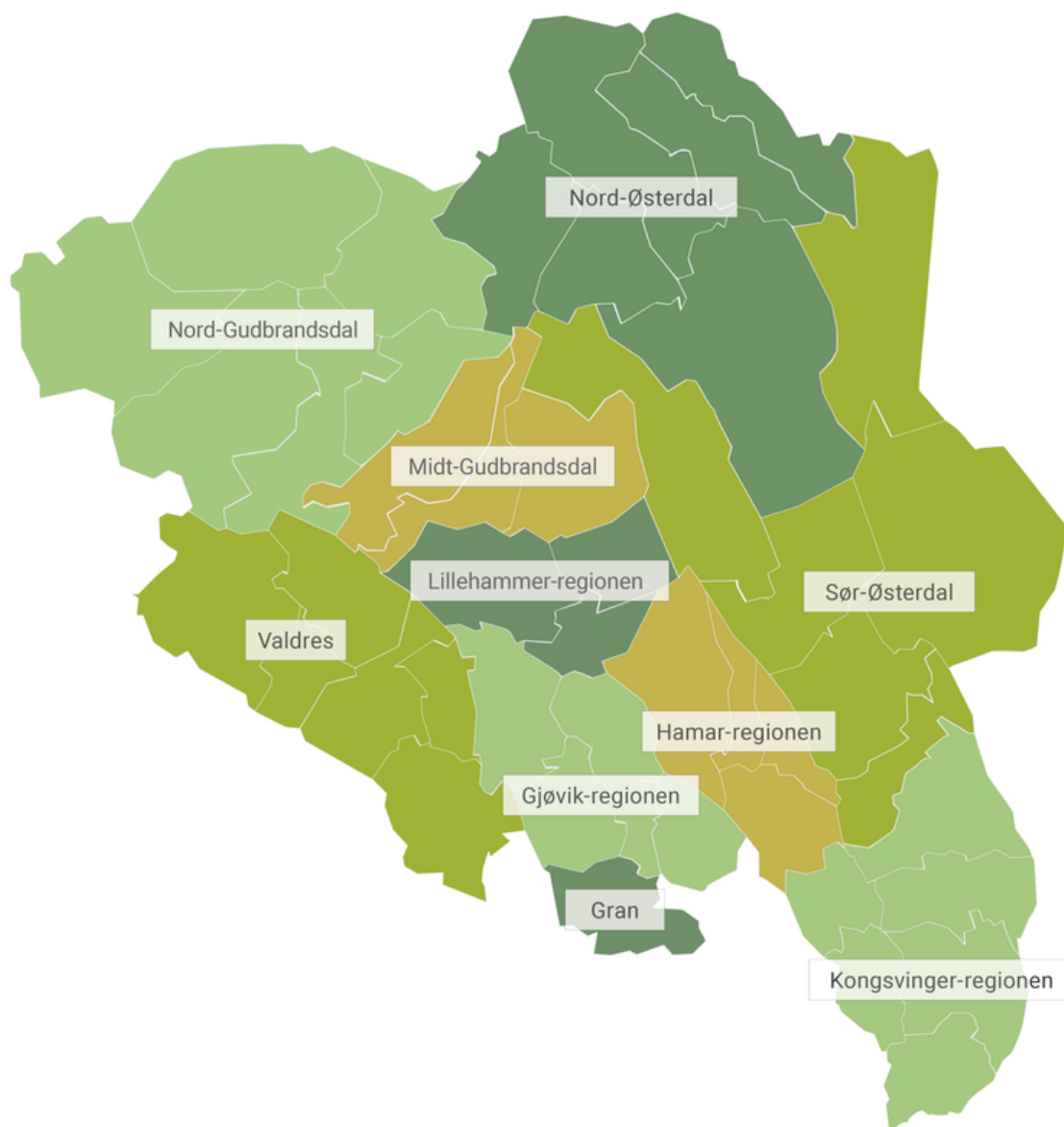
Slike medlemskap gir også grunnlag for deltakelse i prosjekter og programmer som kan gi Innlandet tilgang på kompetanse, erfaring og ressurser og bidra til å løse prioriterte oppgaver.

Finn mer informasjon

+

Kunnskapsgrunnlaget:
samarbeid og demokrati

Regionene i Innlandet, hvor samarbeidet er organisert i form av interkommunale politiske råd.

De ti regionene i Innlandet er:

- Nord-Østerdal
- Gjøvik-regionen
- Hadeland (Gran i Innlandet og Jevnaker og Lunner i Akershus fylke)
- Hamar-regionen
- Kongsvinger-regionen
- Lillehammer-regionen
- Midt-Gudbrandsdal
- Nord-Gudbrandsdal
- Sør-Østerdal
- Valdres

5. Planporteføljen 2024–2028

Fylkestinget er opptatt av en hensiktsmessig og oversiktlig planportefølge for Innlandet. Det betyr at regionale planer og strategier skal være oppdaterte, funksjonelle og i aktiv bruk. De ønsker samtidig å redusere omfanget av eldre planer.

Planporteføljen fra tidligere Hedmark og Oppland fylkeskommuner er gjennomgått med formål å avklare status og oppheve planer som ikke lenger er i aktiv bruk.

I de neste kapitlene finner du

- nye strategier 2024–2028
- regionale planer som videreføres for 2024–2028.

I oversikten kan vi også se hvordan eldre planer anbefales å utgå og bli erstattet av nye regionale planer/strategier. Noen eldre planer ble erstattet da de tre nye regionale planene ble vedtatt i 2023.

Flere av de regionale planer som videreføres er interregionale, hvor vi samarbeider med andre fylker. Dette gjelder blant annet villrein- og vannforvaltning.

I henhold til Forskrift om sammenslåing av Hedmark fylkeskommune og Oppland fylkeskommune, er det slik at regionale planer etter plan- og bygningsloven, kapittel 8, gjelder inntil fylkestinget i den nye fylkeskommunen har vedtatt nye planer/strategier.

Det vil på et senere tidspunkt avklares om eldre regionale planer utgår når vedtak om nye strategier fattes.

5.1 Nye strategier for 2024–2028

Reiselivsstrategi for Innlandet

forankret i Regional plan for klima, energi og miljø

Planer som anbefales opphevet

+

- Regional plan for reiseliv, Oppland
- Regional plan for opplevelsesnæringer, Hedmark

Livskvalitet-strategi for Innlandet

forankret i Regional plan for det inkluderende Innlandet

Planer som anbefales opphevet

+

- Regional plan for folkehelse, Oppland

- Regional plan for opplevelsesnæringer, Hedmark

Frivillighetsstrategi for Innlandet

forankret i Regional plan for det inkluderende Innlandet

Innlandet universelt utformet 2030

forankret i Regional plan for det inkluderende Innlandet

Kompetansestrategi for Innlandet (den brede kompetansepolitikken)

Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning (vedtatt)

forankret i Regional plan for det inkluderende Innlandet

Planer som anbefales opphevet

+

- Regional plan for kompetanse og arbeidskraft, Hedmark
- Regional plan for kompetanse, Oppland

Samferdselsstrategi for Innlandet

(forankret i Innlandsstrategien 2024–2028)

Planer som anbefales opphevet

+

- Regional plan for samferdsel, Hedmark
- Regional plan for samferdsel, Oppland

Innlandsporteføljen

forankret i Regional plan for klima energi og miljø

FoUi-strategi for Innlandet

forankret i Innlandsstrategien 2020–2024

Planer/strategier som anbefales opphevet

+

- Regional plan for verdiskaping, Oppland
- Regional plan for kompetanse og arbeidskraft, Hedmark
- Bioøkonomistrategien, Innlandet

Energistrategi for Innlandet (Energiutredning)

forankret i Regional plan for klima, energi og miljø

Regionale føringer for vindkraft, Hedmark

5.2 Regionale planer som videreføres og rulleres/revideres

Regionale planer vedtatt i 2023

- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Regional plan for samfunnstryggleik
- Regional plan for klima, energi og miljø

Vannforvaltning

- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Trøndelag 2022–2027
 - erstattes av Regional plan for vannforvaltning region Trøndelag 2028–2033
- Forvaltningsplan for norsk del av grensevannområdene Ångermanälven, Indalsälven og Dalälven 2022 – 2027
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Innlandet og Viken 2022 - 2027
 - erstattes av Regional vannforvaltning i vannregion Glomma 2028–2033 og Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2028–2033
- Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevassdragene) 2022 – 2027
 - erstattes av Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevassdragene) 2028–2033
- Regional plan for vassforvaltning for Sogn og Fjordane vassregion 2022-2027 (gjelder for mindre områder i Innlandet)
 - erstattes av Regional plan for vassforvaltning for Sogn og Fjordane vassregion 2028–2033
- Regional plan for vassforvaltning i Vassregion Møre og Romsdal 2022 – 2027 (gjelder for mindre områder i Innlandet)
 - erstattes av Regional plan for vassforvaltning i vassregion Møre og Romsdal 2028–2033
- Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag, Innlandet

Finn planene for vannforvaltning

Villreinforvaltning

- Regional plan for Rondane – Sør-Innkletten, Innlandet.
I denne implementeres Fylkedelplan for Søndre Hedmarksvidda, Hedmark
- Regional plan for Dovrefjellområdet, Innlandet
- Regional plan for Ottadalsområdet, Innlandet
- Regional plan for Forollhogna villreinområde, Hedmark

Finn planene for villreinformvaltning

Samfunn og kulturarv

- Regional plan for Røros Bergstad og Cirkumferensen
- Regional plan for Vestmarka, Hedmark
- Regional plan for Hadeland, Oppland

Finn planene for samfunns- og næringsutvikling

Finn planene for kulturminner og naturforvaltning

Regionale strategier

Mjøsby-strategien

Areal- og transportstrategi med handlingsprogram og samarbeidsavtale mellom 11 kommuner, Innlandet fylkeskommune, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og Statsforvalteren i Innlandet

Planer som anbefales opphevet

+

Fylkesdelplan for Samordnet miljø-, areal og transportutvikling for Hamarregionen, Hedmark